

ИЗВОР

ЛИСТ ЗАЈЕДНИЧКОГ ВЕЋА ОПШТИНА - ВУКОВАР

ISSN 1847-4454

8. јул 2026.
ГОДИНА XX

БРОЈ: 401

ВУКОВАР: ВЕНАЦ ЗА НЕВИНЕ ЖРТВЕ РАТА ЗАВРШИО У КОНТЕЈНЕРУ

ПРОСЛАВЉЕН ИВАЊДАН,
ПРАЗНИК РОЂЕЊА СВЕТОГ
ЈОВАНА КРСТИТЕЉА

КАПИТАЛНИ ПРОЈЕКТИ У
КНИНУ И БИСКУПИЈИ

РЕПОРТАЖА: СРБИ У
ИМСОВЦУ, МЕСТУ НЕДАЛЕКО
ОД ДАРУВАРА

ТРАДИЦИОНАЛНА КОМЕМОРАЦИЈА НА ВИДОВДАН, ПОСВЕЋЕНА ЦИВИЛНИМ ЖРТВАМА ПОСЛЕДЊЕГ РАТА ОДРЖАНА ЈЕ У ОРГАНИЗАЦИЈИ И УЗ ПРИСУСТВО ПРЕДСТАВНИКА СРПСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ У ВУКОВАРУ, ЗАВРШИЛА ИНЦИДЕНТОМ

СИМБОЛ СЕЋАЊА ЗАВРШИО У КОНТЕЈНЕРУ

Градска организација СДСС-а, Заједничко веће општина Вуковар, Веће српске националне мањине Града Вуковара и чланови Удружења „Против заборав“ комеморативним говорима, полагањем венаца и бацањем заједничког венца у Дунав одали су почаст невиним цивилним жртвама, присећајући се догађаја из 1990. године и страдања цивила у парку Брежа у Борову насељу и на старом ушћу Вуке у Дунав. Комеморацију је, међутим, засенио инцидент након њеног завршетка, када су положени венци бачени у контејнер за отпад.

Окупљени у духу заједнице и сећања на ратна страдања, делегати су прво у парку Брежа положили венце, изразивши током одржаног говора пијетет жртвама као и саосећање за њихову децу и породице. Након што се скуп преселио на старо ушће

Вуке у Дунав, председник ЗВО-а бацио је заједнички венац, чиме је комеморација била завршена.

- Сваке године на Видовдан српска заједница обележава страдање српских цивила, који су убијени пре почетка ратних дејстава. Налазимо се на два места страдања, у парку Брежа у Борову насељу и на старом ушћу реке Вуке у Дунав, где су ликвидирани људи и бачени у Дунав. Ти људи су тада убијени,

али страдавају сваке године јер нико не признаје њихову жртву и то је оно о чему морамо да говоримо. И досад смо говорили и говорићемо о томе и даље. Важно је да се окупљамо сваке године и не дозволимо да истина оде у заборав. Желимо да се на достојанствен начин обележи сећање на њих јер свака жртва заслужује поштовање, без обзира на националну припадност - поручио је Дракулић.

Организатори су поручили такође да циљ комеморације није продубљивање друштвених подела, већ неговање културе сећања, исказивање поштовања према свим невиним жртвама и подстицање одговорности свих страна за ратна страдања. То је у изјави за медије потврдио заменик градоначелника Града Вуковара и председник ГО СДСС-а **Срђан Колар**.

- СДСС је присутан овде од почетка обележавања овог догађаја. О томе говоримо и у Већу Града Вуковара. Данашњу поруку бих упутио српској заједници која треба да буде са свима нама данас, како би заједно неговали културу сећања на овај празник. Тренутна атмосфера у друштву је таква да се калкулише када је реч о српским жртвама као и о месту страдања. Већинска власт у Вуковару није до сада показала разумевање када је у питању конзумирање права загарантована Уставом, па нити када је реч о оваквим догађајима којима исказујемо поштовање невиним страдалим цивилима. Да су то били и Срби то је де факто и то

нико не може оспорити. Нажалост, то је истина која носиоцима политичке власти у Вуковару смета. Са тим се морамо сви суочити. Не може се једнострано гледати на ратне последице, него обе стране морају прихватити истину, признати своје злочине и тако градити будућност. Мислим да је то неопходно и важно за све грађане Вуковара - истакао је Колар у изјави за медије.

Саосећање и жалост због многих породица које до данас не знају где се налазе посмртни остаци њихових најмилијих чланова изразила је председница Удружења „Против заборав“ **Марица Шеатовић**.

- Жао ми је свих људи који траже посмртне остатке својих најмилијих и немају где да запале свећу и положи цвет. Остаје нам да живимо у нади да ће бити пронађени, мада вероватно сви неће, али се надам да ће се расветлити судбине још многих, који се воде као нестали у рату - рекла је Шеатовићева.

Међутим, симболичан чин одавања почести није имао достојанствен епилог, јер није дуго остао на месту на којем је положен. Венци, као симбол сећања на невино страдале цивиле, недуго затим завршили су у контејнеру за отпад. Фотографије које су се након догађаја појавиле у јавности изазвале су огорчење међу припадницима српске заједнице, који сматрају да је на тај начин нарушено достојанство комеморације и исказано непоштовање према жртвама којима је скуп био посвећен.

Представништво вуковарског СДСС-а осудило је почињено дело као срамно, вандалски чин и као увреду свих који поштују жртве и достојанство људског живота. Председник градске организације СДСС-а Срђан Колар изразивши наду да ће овај инцидент осудити сви релевантни представници Града Вуковара и политичког живота и да ће полиција пронаћи починиоце тог недела, нагласио је да поштовање према невиним жртвама мора бити изнад свих подела.

Мирјана ЦВЕТКОВИЋ

НАКОН ШТО ЈЕ ВИСОКИ КРИВИЧНИ СУД ПОТВРДИО ПРЕСУДУ ОД СЕДАМ ГОДИНА ЗАТВОРА У ПРЕДМЕТИМА „ГАРАЖА” И „СЕЛОТЕЈП”, ПРЕДСЕДНИК ХРВАТСКЕ ЗОРАН МИЛАНОВИЋ ДОНЕО ЈЕ ОДЛУКУ О ОДУЗИМАЊУ СВИХ ДРЖАВНИХ ОДЛИКОВАЊА БРАНИМИРУ ГЛАВАШУ

ОДУЗЕТА ОДЛИКОВАЊА БРАНИМИРУ ГЛАВАШУ

фото: Горан Мехек – Sgorix

Како се и очекивало, и најављивало, председник Републике Хрватске Зоран Милановић је одузео одликовања Бранимиру Главашу који је недавно правоснажно осуђен за ратни злочин почињен над Србима у Осијеку током 1991. године.

Како се наводи у одлуци Главашу се одузимају одликовања: Ред кнеза Трпимира с огрлицом и Даницом, Ред кнеза Домагоја с огрлицом, Ред бана Јелачића, Ред Анте Старчевића, Ред хрватског тролиста, Споменица домовинског рата и Споменица домовинске захвалности. Подсећамо како је бивши председник РХ **Иво Јосиповић**, крајем маја 2021. године, у складу са судском пресудом одузео одликовања Главашу. На предлог Државне комисије за одликовања и признања РХ, и то на темељу две судске одлуке које су, како су рекли, представљале преокрет у случајевима „Селотејп” и „Гаража”, Зоран Милановић је у мају 2021. године Главашу вратио одликовања. Председник је тада рекао како је доношење одлуке о враћању државних одликовања тражио сам Бранимир Главаш јер је формално већ пет година правно неосуђено лице. Исто тако тада је рекао и да ако Главаш буде поново правоснажно осуђен да ће морати направити исто што је направио бивши председник Јосиповић када је Главашу одузео одликовања. Пет година касније, на основу правоснажне пресуде, Милановић је Главашу одузео одликовања.

Наводи се и како се одликовања одузимају на основу пресуде Високог кривичног суда Републике Хрватске који је потврдио пресуду Главашу од седам година затвора у случајевима „Гаража” и „Селотејп” уз образложење да није

спречио те да је изравно наредио убијање цивила, њихово нечовечно поступање и противзаконито затварање. Иначе, пресуда коју је недавно потврдио Високо кривични суд донесена је још у октобру 2023. године и то након поновљеног поступка на Жупанијском суду у Загребу. Оно што је интересно је да је на суђењу 2023. године, када је донесена пресуда од седам година затвора, Главаш изашао слободан. Тада је судица Дражен Кеврић рекао како Главашу није одређен истражни затвор ради одлуке Уставног суда из 2015. године према којој је он претходно одслужио пет година, два месеца и 27 дана казне.

ДУГОГОДИШЊИ ПОСТУПАК ПУН ОБРТА

Цело суђење Главашу било је препуно обрата и необичних догађаја. Тако је хрватска јавност сведочила његовом привођењу, испитивању за ратне злочине, а онда и суђењу. Током самог суђења било је свега и свачега, па чак и увреда, а кулминирало је Главашевим штрајком глађу. Након што је осуђен на дугогодишњу казну затвора Главаш је побегао у Босну и Херцеговину где је, како се наводи, и одслужио део своје казне.

Све то време Главаш је био у контакту са истомишљеницима и члановима његове политичке странке ХДССБ којој је био председник. Током своје политичке каријере Главаш је био једна од челних особа Града Осијека, а био је и саборски заступник. Први председник Републике Хрватске Фрањо Туђман је Главашу доделио чин генерал мајор Хрватске војске.

Иначе, Бранимир Главаш је осуђен ради почињених ратних злочина над осјечким Србима током 1991. године. Протеклих година медији су доносили текстове у којима се наводе имена и презимена осјечких Срба који су противправно затварани, а онда и брутално премлаћивани у гаражи. Преживели и сведоци су говорили како су их тукли свим и свачим, а у више наврата се истиче како су при томе користили и палице. Неке од њих су терали и да пију киселину из акумулатора. Из гараже су их одводили до обале реке Драве где су им уста лепили

селотејпом и онда пуцали у њих. Стоји како се пресуда односи на седам брутално убијених осјечких Срба.

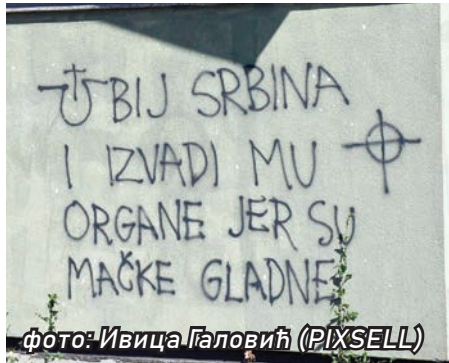
Према наводима Високог кривичног суда оптуженици као командири и припадници војних јединица учествовали су у противправним поступањима према цивилима, углавном српске националности. Суд је утврдио да су ратни злочини били усмерени на застрашивање, одмазду и противправну репресију над цивилним становништвом. Наводи се и како је Главаш као командно одговорно лице имао сазнања о незаконитим поступањима подређених припадника јединица, укључујући незаконита лишавања слободе, злостављања и убиства цивила те да није предузео мере да то спречи. Осим пропуста у надзору и спречавању злочина, суд му ставља на терет и издавање команди које су, према пресуди, довеле до тешких кривичних дела над цивилима. У односу на остале оптуженике, суд је утврдио да су изравно учествовали у почињењу кривичних дела, укључујући физичка злостављања, мучења и убиства цивила, као и у противзаконитом лишавању слободе. Посебно је истакнуто да су поједине жртве биле брутално злостављане, укључујући премлаћивања оружјем и палицама, као и мучење присиљавањем на конзумацију киселине, након чега су усмрћене. У образложењу се даље наводи постојање организоване и тајне групе унутар јединице која је систематски отела већи број цивила из њихових домова, затварала их и потом одводила на обалу реке Драве где су ликвидирани ватреним оружјем, а њихова тела су бачена у реку. У једном случају жртва је преживела стрељање и пад у Драву након чега је поновно била мета покушаја ликвидације.

Потврђеном пресудом Високог кривичног суда уз Главаша је на четири године затвора осуђена **Гордана Гетош Магдић**, која је током рата била командант вода посебне јединице за диверзантско-извиђачке намене Оперативне зоне Осијек, док су припадници тог вода **Дино Контић** и **Здравко Драгић** осуђени на по три године затвора.

ИЗБОР

ГРАФИТИ СА ПОЗИВИМА НА НАСИЉЕ, ОШТЕЋИВАЊЕ ИМОВИНЕ И УСТАШКИ СИМБОЛИ И ДАЉЕ СУ ДЕО СТВАРНОСТИ, ДОК ПОЧИНИОЦИ НАЈЧЕШЋЕ ОСТАЈУ НЕОТКРИВЕНИ. ИНЦИДЕНТИ СЕ ПОНАВЉАЈУ ОД ГРАФИТА У СЛАВОНСКОМ БРОДУ ДО ОШТЕЋЕНОГ АУТОМОБИЛА СРПСКИХ ТАБЛИЦА У ИСТРИ, А СУДСКИ ЕПИЛОЗИ СУ РЕТКИ

ГОВОР МРЖЊЕ ПРЕМА СРБИМА НЕ ЈЕЊАВА

Током више од 30 протеклих година, тачније од почетка ратних догађања у Хрватској, графити мржње према Србима постали су уобичајена појава широм Хрватске. Готово да нема града у Хрватској где свих тих протеклих година нисмо сведочили графитима садржаја: „Убиј Србина“, „Србе на врбе“, Убиј, закољи, да Србин не постоји“... Било је случајева када се неке сличне догађаје, као што је било скрнављење споменика на Овчари, покушало приписати Србима, да би се на крају открио прави починитељ.

При свему томе нису се бирала места, а ни време, где се исписују такви графити препуни мржње. Последњих неколико година смањен је број таквих графита, или медији нису о њима толико извештавали, али то не значи да их није било. Познати су и случајеви да су графити препуни мржње према Србима исписивани и на православним црквама. Забележена су и оштећења на неким православним гробљима, а таквих графита је било и по фасадама школа.

СЛАВОНСКИ БРОД КАО НОВИ ПРИМЕР

Међутим, графит у Славонском Броду, на прочељу бившег ресторана „Брођанка“, отишао је корак даље у својој мржњи према припадницима српске националне мањине. На зиду тог објекта написано је „Убиј Србина и извади му органе јер су мачке гладне“. Уз текст је нацртано и стилизовано слово „У“ с крстом док је с десне стране нацртан крст у кругу који се повезује с неонацистичким и

екстремно десним групама. Графит је нацртан на фреквентној локацији - шеталиште уз реку Саву.

Убрзо је о појави графита обавештена и полиција одакле наводе како се трага за починиоцима.

- Полицијски службеници Полицијске станице Славонски Брод с испоставом Врпоље, приликом патролне делатности на објекту једног грађевинског предузећа са подручја Славонског Брода, уочили су непримерени графит. На такав начин непознато лице је оштетио зид објекта. Полиција доставља казнену пријаву Општинском државном тужилаштву у Славонском Броду због сумње у почињење казног дела оштећења туђе ствари и јавног подстицања на насиље и мржњу. Такође, настављамо криминалистичко истраживање у циљу проналаaska починиоца казних дела - наводе из Полицијске управе Бродско-посавске.

Оно шта се за сада зна је да се не зна када је графит настао нити ко су аутори, а према већини досадашњих сличних случајева аутори ће и остати непознати.

СРПСКЕ ТАБЛИЦЕ ПОНОВО НА МЕТИ

Почетком јула је и један аутомобил српских регистарских ознака оштећен је у Истри. Аутомобил је био паркиран и вероватно се ради о туристима из Србије који су одлучили да одмор проведу у Хрватској. Међутим, уместо одмора, где би оставили и доста новца, намерно им је оштећен аутомобил. Оштрим предметом на вратима возила исписано је „Уби Србина“. Овај случај је пријављен полицији и трага за починиоцима.

ОД ГРАФИТА ДО СТАДИОНА

Када је реч о овој теми треба споменути и како се више од 30 година овакви случајеви

понављају широм Хрватске, уз најчешћи резултат да починиоци нису пронађени. Кампања мржње према Србима и однос власти се можда најбоље може видети на стадионима широм Хрватске где је постало уобичајено скандирање дела навијача уз повике: „Уби Србина“, „Србе на врбе“, „Ајмо, ајмо усташе“, „За дом спремни“. На истим тим стадионима кличе се и Анти Павелићу и Независној држави Хрватској. Све то полиција најчешће снима, али без икаквих резултата када је реч о санкционисању починиоца, тако да све остаје „мртво слово на папиру“. Имали смо, пре две године, и ситуацију на обележавању Дана сећања на жртве Вуковара 1991. године када је део учесника „Колоне сећања“, која се креће улицама Вуковара, пролазио с уздигнутом руком, као што су то некада чинили и нацисти, и при томе узвикивали „За дом спремни“.

Све то и не треба чудити када и данас у неким градовима у Хрватској имамо улице које носе имена истакнутих усташа и када неки политичари, па и саборски заступници, јавно величају неке усташе које се терете за бројне ратне злочине.

Иако већина грађана осуђује овакве поруке, а полиција у већини случајева подноси кривичне пријаве, државно тужилаштво ретко покреће поступке. Чак и када се починиоци открију, изречене казне су најчешће благе, па делују више као охрабрење него као средство одвраћања од сличних дела.

ИЗВОР

„ИЗАЗОВИ И КОМУНИКАЦИЈЕ У ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОМ ПРОЦЕСУ” БИЛА ЈЕ ГЛАВНА ТЕМА НА СТРУЧНОМ СКУПУ ОДРЖАНОМ У СРПСКОМ ДОМУ У ВУКОВАРУ ОД 25. ДО 26. ЈУНА У ОРГАНИЗАЦИЈИ АГЕНЦИЈЕ ЗА ОДГОЈ И ОБРАЗОВАЊЕ, ЗАЈЕДНИЧКОГ ВЕЋА ОПШТИНА И СРПСКОГ НАРОДНОГ ВЕЋА

КОМУНИКАЦИЈОМ ДО КВАЛИТЕТНИЈЕГ ОБРАЗОВАЊА

- Ваша преданост образовању и професионалном развоју потврђује колико је важно континуирано улагати у знање, сарадњу и међусобно разумевање. Нека нам ови дани у Вуковару буду надахнути дијалогом, разменом искустава и заједничком жељом да васпитно - образовни процес чинимо још квалитетнијим, хуманијим и успешнијим, поручила директорка Агенције током поздравног говора.

ДРАКУЛИЋ: „УЛАЖЕМО ЗНАЧАЈНА СРЕДСТВА У ОБРАЗОВАЊЕ УЧЕНИКА, А УСАВРШАВАЊЕ НАСТАВНОГ КАДРА НАМ ЈЕ ОД ВЕЛИКОГ ЗНАЧАЈА”

Подсетивши на потписивање важног документа за образовање између Агенције и ЗВО-а пре четири месеца, председник ЗВО-а **Дејан Дракулић** у свом је обраћању указао на важност заједничких програма ове две институције за унапређење образовања српске заједнице у РХ.

- Овакве врсте активности за нас су изузетно важне. То је само један део онога што ми радимо у ЗВО-у као институцији која пре свега води рачуна о културној и образовној аутономији Срба на овом подручју. Улажемо значајна средства у образовање ученика, а исто тако, усавршавање наставног кадра нам је од великог значаја. На овај начин се упознајете са савременим методама рада и новим образовним процесима, али пре свега размењујете искуства и међусобно се повезујете - истакао је у свом обраћању Дракулић, додајући да ће ЗВО и даље наставити да улаже труд у конструктивну сарадњу са Агенцијом, да пружа подршку наставном кадру те је најавио наставак заједничке реализације пројеката који су од интереса за ученике и наставнике.

У име Српског народног већа, учеснике

скупа је поздравила и председница Одбора за образовање **Данка Јарић** која се у свом поздравном говору реферисала на изазове у раду свих учитеља, а посебно оних који предају српски језик. Упутивши речи подршке свима у образовању, посебно је поздравила провођење наставе на српском језику и писму и неформалног образовног програма СНВ-а „Плус” који се, како истиче, одвија на 17 локација и који обухвата 650 полазника.

- Свесни смо тога да нам политичка ситуација тренутно није баш наклоњена, те да је посао саборских заступника СДСС-а двоструко тежи јер се свакодневно морају борити за очување стечених права, равноправнији положај српске заједнице и стварање бољих услова за васпитање и образовање. Управо је зато важно да останемо повезани, солидарни и устрајни у заједничком раду, рекла је Јарићева.

Говорећи о улози Агенције, Милковићева је истакла да је њена трајна мисија унапређење образовања у складу с националним циљевима, европским стандардима и глобалним трендовима, уз стварање подстицајног, инклузивног и праведног васпитно-образовног система.

Одговарајући на новинарско питање, које су главне комуникацијске препреке у школама данас, директорка је оценила да су недостатак емпатије, усмереност човека на самог себе и неразумевање потреба других главни узроци лоше комуникације, како у школама, тако и ван њих, без обзира на националну припадност или средину у којој неко живи. Закључила је да, поред учитеља, кључну улогу и одговорност у том процесу имају и родитељи ученика, без чије сарадње школа не може успешно да остварује своју васпитно-образовну улогу.

Током дводневног скупа, који је водила виша саветница за националну мањину (српску) **Ведрана Видаковић**, одржан је низ стручних предавања и радионица. Бројни предавачи теми комуникације приступили су из различитих стручних и практичних перспектива.

Мирјана ЦВЕТКОВИЋ

Државни скуп намењен васпитно-образовним радницима српске националне мањине окупио је велики број просветних радника, васпитача и стручњака из Хрватске и Србије. У фокусу скупа биле су различите теме из области комуникације у образовању.

У уводном делу предавања, учесницима се поздравним говором обратила директорка Агенције за одгој и образовање Катарина Милковић, која је, истакавши циљеве и вредности овог окупљања прогласила стручни скуп отвореним. Програм је обухватио низ стручних и подстицајних излагања која учесницима треба да помогну у превазилажењу комуникацијских препрека и развоју комуникацијских вештина. Тиме се, истакла је Милковићева, додатно унапређују професионалне компетенције запослених у образовању. Закључила је да тема отвара темељна питања васпитања и образовања те да је због тога важна не само за образовни систем него и за друштво у целини.

ПРАВОСЛАВНИ ВЕРНИЦИ 7. ЈУЛА ОБЕЛЕЖАВАЈУ ЈЕДАН ОД НАЈЗНАЧАЈНИЈИХ ЛЕТЊИХ ПРАЗНИКА ПОСВЕЋЕНИХ СВЕТОМ ЈОВАНУ КРСТИТЕЉУ

ИВАЊДАН - ПРАЗНИК РОЂЕЊА СВЕТОГ ЈОВАНА КРСТИТЕЉА И ОБИЧАЈА КОЈИ СЕ ВЕКОВИМА ЧУВАЈУ

Радионица плетења ивањских венаца у Борову насељу у организацији Српског културног центра

Православни верници 7. јула обележавају Ивањдан, празник посвећен рођењу Светог Јована Крститеља, једног од најпоштованијих светитеља у хришћанству. Свети Јован Крститељ заузима посебно место у хришћанској традицији, јер је био пророк који је крстио Исуса Христа у реци Јордан и својим проповедима припремао народ за долазак Христа. У црквеном предању познат је као Претеча Господњи, односно онај који је најавио Христов долазак.

За разлику од већине светитеља, код којих се у црквеном календару углавном обележава дан упокојења, код Светог Јована прославља се његово рођење. Разлог за то јесте веровање да је још пре рођења био изабран за велику мисију и да је био испуњен благодаћу Божјом. Поред Ивањдана, Српска православна црква током године обележава још неколико празника посвећених Светом Јовану - Сабор Светог Јована Крститеља, Усековање главе Светог Јована Крститеља и Зачеће Светог Јована.

Народна традиција Ивањдан повезује са природом, летом и плодношћу. Сматра се да

је ово празник сунца, биља и цветања, па су се током векова развили бројни обичаји који су спој хришћанске вере и старијих народних веровања. Један од најраспрострањенијих обичаја јесте брање лековитог биља и пољског цвећа у раним јутарњим сатима. Верује се да биљке убране на Ивањдан имају посебну снагу и лековитост, јер су, према народном

веровању, обасјане првим сунчевим зрацима и јутарњом росом. У многим крајевима Србије домаћинства на овај празник украшавају куће зеленилом, цвећем и венцима од пољског биља. Понегде се организују и народни сабори, литије и вашари, чиме се чува вишевековна традиција окупљања на овај велики летњи празник. Верници присуствују светим литургијама,

Храм Преподобне матере Параскеве Вуковар

моле се Светом Јовану за здравље, напредак породице и духовну снагу.

ИВАЊСКИ ВЕНЧИЋ - СИМБОЛ ЗДРАВЉА, БЛАГОСТАЊА И ЗАШТИТЕ ДОМА

Најпрепознатљивији обичај везан за Ивањдан јесте плетење ивањског венчића. Овај обичај сачуван је у готово свим крајевима Србије и код православних верника, а представља спој хришћанске симболике и народног наслеђа. Венчићи се плету од пољског цвећа, лековитог и мирисног биља, најчешће од ивањског цвећа, камилице, кантариона, хајдучке траве, нане, пелина, смиља, босилка и других биљака које расту у овом периоду године. У различитим крајевима земље састав венчића може да се разликује, у зависности од биља које је карактеристично за то поднебље.

Према обичају, венчиће најчешће плету девојке, жене и деца, најчешће уочи празника или рано на сам Ивањдан. Некада је то био важан породични обичај у којем су учествовали сви чланови домаћинства. Исплетени венац ставља се на улазна врата куће, капију, помоћне објекте или шталу, где остаје током целе године, све до наредног Ивањдана. У многим породицама обичај је да се прошлогодишњи венчић скине тек када се исплете нови, чиме се симболично наставља циклус заштите дома и укућана. Круг венчића симболизује вечност, непрекидност живота, јединство породице и Божју заштиту. Биље од којег је исплетен представља здравље, плодност, напредак и благостање, док зеленило означава нови

живот, обнову природе и наду.

У народним веровањима ивањски венчић имао је и заштитну улогу. Веровало се да чува кућу од невремена, грома, болести, несреће и сваког зла. У појединим крајевима део осушеног венчића чувао се током године и користио као додаток чајевима или се стављао у ватру током великих олуја, уз веровање да ће заштитити дом од града и невремена. Девојке су некада правиле посебне венчиће које су стављале испод јастука или их чувале у кући, верујући да ће им донети срећу у љубави и добру удају, а младе жене плеле су венчиће са жељом за здравље деце, напредак породице и родну годину.

Иако су многа стара народна веровања данас углавном део културне традиције, обичај плетења ивањског венчића остао је жив до данас. Он представља симбол повезаности човека са природом, поштовања предака и очувања обичаја који се преносе с колена на колено. За многе породице управо је ивањски венчић један од најлепших симбола Ивањдана - знак здравља, мира, заједништва и благослова дома током целе године.

ОД ПЛЕТЕЊА ВЕНЧИЋА ДО ПРЕСКАКАЊА ИВАЊСКЕ ВАТРЕ

Православни верници на истоку Републике Хрватске Ивањдан обележавају

на различите начине, чувајући обичаје који се преносе генерацијама. Поред богослужења у православним храмовима, у многим местима организују се радионице плетења ивањских венчића, културно-уметнички програми и заједничка окупљања мештана. У појединим срединама и даље се негује обичај прескакања ивањске ватре, који у народној традицији симболизује прочишћење, здравље и срећу, чиме се на посебан начин спајају духовност, обичаји и заједништво.

Такође, Ивањдан се прославља и као храмовна слава у Острову, где је епископ осечкопољски и барањски **г. Херувим** служио Свету архијерејску Литургију.

Маја МИЛАНОВИЋ

ЖЕТВА ПШЕНИЦЕ ОВЕ ГОДИНЕ ОБЕЛЕЖЕНА ОДЛИЧНИМ ПРИНОСИМА, АЛИ И СТАНДАРДНО НИСКОМ ОТКУПНОМ ЦЕНОМ

ПРИНОСИ ДОБРИ, ЦЕНА ЛОША

Из године у годину када дође жетва пшенице слушамо једну те исту причу - лоша откупна цена и незадовољство ратара те правдање државе како по овом питању не може ништа да учини.

Такво стање није заобишло ни ову годину па су незадовољни ратари окупљени око разних удружења претили блокирањем путева и тражили састанак у ресорном Министарству пољопривреде. До састанка је дошло, али он није уздрмао берзу те је откупна цена падала до могућег минимума. Тако се ове године на већини откупних станица зрно пшенице продавало по 15 центи за килограм. Негде је та цена варијала, могла је бити и нижа, а ретки срећници су добили који део цента више.

На руку ратарима по свим параметрима нису ишли ни протеини који су били доста ниски што је такође утицало на крајњу цену. Оно што их је обрадовало то су били добри приноси пшенице који су се кретали од осам до девет тона по хектару.

Ратари су тражили да откупна цена

буде 200 евра по тони тврдећи да би са том ценом могли да покрију своје трошкове и да им нешто остане у сламарици. Са овом откупном ценом која је била ове године истичу да не покривају ни основне трошкове производње, а једино што им иде на руку то су управо добри приноси.

МИНИСТАРСТВО НЕМА РЕШЕЊЕ ЗА ЦЕНУ

На самом почетку жетве, односно док су падали први откоси јечма и када су објављене прве пројекције откупних цена, Синдикат запослених у пољопривреди најавио је велики протест уколико их из Министарства пољопривреде не позову на састанак.

Врло брзо до састанка је и дошло, али главно питање око откупне цене није решено што је уосталом и сам министар пољопривреде Давид Влајчић истакао:

- Министарство пољопривреде не може одређивати откупне цене пшенице и јечма нити обавезати било кога на куповину

или продају по одређеној цени, али може и мора водити политику која ће пољопривредницима осигурати више могућности за пласман производа и бољу преговарачку позицију. Решења не леже у краткорочним потезима, већ у систематским променама које ће дугорочно ојачати сектор ратарства - дипломатски је одговорио ресорни министар.

Министрове речи очигледно су имале ефекта с обзиром да ратаре нису одвеле на путеве него их вратиле у своје њиве. Истакнуто је да Хрватска производи два и по пута више пшенице него што то захтевају домаће потребе и да је мала потражња пшенице на европском тржишту те је зато њена цена изузетно ниска поготово у периоду жетве када је уосталом њена понуда и највећа јер већина пољопривредника нема складишне капацитете где би чували пшеницу и касније је продали по повољнијој цени.

Упркос ниским ценама и израженој проблематици ратари ипак не одустају од ове културе око које се некако највише дигне прашина када дође време њене вршидбе. По подацима Државног завода за статистику пшеница је у Хрватској посејана на 161 хиљаду хектара што је за 3,2 одсто више него прошле године.

Више од пшенице у Хрватској се сеје само кукуруз и то ове године на 260 хиљада хектара што је скоро један одсто мање него прошле године. Све остале културе, попут сунцокрета, соје, уљане репице и шећерне репе сеју се на далеко мање хектара, а међу њима највише доминира сунцокрет кога су ове године пољопривредници посејали на 80 хиљада хектара што је за чак 19,4 одсто више него прошле године.

Остаје да се види да ли ће пољопривредници на тим културама имати више зараде него на пшеници и да ли ће се површине под тим културама и даље повећавати на уштрб хлебног зрна.

Срђан СЕКУЛИЋ

КОМЕДИЈА „КУРСАЦИЈЕ” ОДИГРАНА 5. ЈУЛА У СРПСКОМ КУЛТУРНОМ ЦЕНТРУ У ВУКОВАРУ

„КУРСАЦИЈЕ” ПОНОВО ПРЕД ПУБЛИКОМ

Сала Српског културног центра у Вуковару 5. јула била је испуњена до последњег места, где је изведена популарна комедија „Курсације”. Током читаве представе публика је пратила догађаје на сцени уз непрекидан смех и аплаузе, а глумац Андрија Ковач, који игра Хрвоја, истакао је да су управо искрене реакције гледалаца и њихов смех највеће признање за сваког глумца.

- Нама је главни циљ смех и само смех. То је једина ствар коју можемо дати као гаранцију, а остало је на публици да процени. Био сам више пута у Вуковару, али нисам дуго и сад ми је драго што сам овде, први пут сам овде у Српском културном центру и јако је лепо - рекао је Ковач.

Саша Пантић, аутор концепта популарне представе „Курсације” и глумац који тумачи лик Албанца Ајдемија, изразио је велико задовољство што се представа поново нашла пред публиком након осмогодишње паузе.

- После осам година смо се поново окупили заједно, снимамо нове епизоде за „Хајп” телевизију у Србији. Јако смо узбуђени, желимо да све буде како треба, јер су улазнице разграбљене оног тренутка када је објављено да долазимо овде. Одговорност

је велика, али смо спремни да свим срцем орасположимо ове људе овде, зато што мислим да, ако нам је некад био смех потребан, то је данас - каже Пантић.

- Ја сам Ранко Горановић, глумац у лику лудог Милојка, Милојка Ружића, познатијег као Геџа. На просторима бивше „Југе” и дијаспоре нигде нема разлике, ми не знамо ко је које вероисповести нити нас занима јер за нас су људи људи. Ми се лепо играмо и ако неко мисли да смо припрости или прости и да је ово једноставан хумор, нека се само запита да ли шаљемо поруку: „Играјте се људи, шалите се, зашто вам је сад до мржње и до пецкања?” или неку другу. А неко би рекао „Ви се пецкате први.” Не, ми се шалимо, ми се „спрдамо” са онима, баш тај израз да искористим, који озбиљно мисле то. Драго ми је што сам овде данас. Волим да обилазим свој род. Знате како каже чика Јова Змај: „Кад се молиш вишњем Богу, немој много ти да збориш. Бог је добар, многим је Он помогао. Само кратко реци - помоз’ Боже моме роду.” - говорио је Горановић.

Задовољство успешно реализованом сарадњом истакла је и директорица Српског

културног центра, Јелица Липовац Дудаш, нагласивши значај оваквих културних догађаја за локалну заједницу.

- Српски културни центар иначе организује бројне едукативне програме, радионице, предавања, промоције књига и изложбе. Међутим, некако се показало да публику највише привлаче представе, а ту се на најбољи начин уочавају људске мане и проблеми у друштву па тако управо и Курсације које ћемо данас имати прилику да гледамо. У тој комедији приказани су стереотипи и предрасуде које људи имају једни о другима и то је добар начин да их ми препознамо, уочимо и по могућности мењамо код себе, али и код других, како би различитост постала богатство, а не сметња и препрека - поручила је директорка.

Судећи по реакцијама присутних „Курсације” су још једном оправдале статус једне од најгледанијих комедија у региону. Публика је од почетка до краја представу пратила уз смех и одличну атмосферу, а глумачки ансамбл на крају наградила дуготрајним и срдчним аплаузом, чиме је успешно завршено још једно незаборавно вече у Српском културном центру у Вуковару.

Маја МИЛАНОВИЋ

ЗАЈЕДНИЧКО ВЕЋЕ ОПШТИНА НАСТАВЉА УЛАГАЊА У ОБРАЗОВАЊЕ - ЕКСКУРЗИЈЕ, ОПРЕМА И ПОДРШКА ШКОЛАМА У КОЈИМА СЕ НАСТАВА ОДВИЈА НА СРПСКОМ ЈЕЗИКУ И ЋИРИЛИЧНОМ ПИСМУ

ПУТОВАЊЕ КРОЗ ИСТОРИЈУ И ИДЕНТИТЕТ - УЧЕНИЦИ ПОСЕТИЛИ НАЈЗНАЧАЈНИЈА СРПСКА МЕСТА У ГРЧКОЈ

у Грчку, коју је ове године ЗВО организовао први пут, и то за ученике првог и другог разреда средњих школа у којима се настава изводи по моделу „А” односно на српском језику и писму. Путовање је било осмишљено као спој наставе и упознавања историјских и културних локалитета важних за српски народ.

- Обишли смо знаменита места и споменике који су важни за нас. Водили смо рачуна да садржај буде повезан са наставним градивом које ће ученици обрађивати у школи. На овај начин учили су на терену, што је много занимљивије и оставља трајнији утисак. Посетили смо Српску кућу на Крфу, острво Видо,

Образовање на српском језику и ћириличном писму један је од најважнијих сегмената деловања Заједничког већа општина Вуковар. Кроз бројне пројекте, екскурзије, предавања и опремање образовних установа, ЗВО континуирано улаже у унапређење услова за рад и учење, с циљем очувања образовног и културног идентитета српске заједнице на подручју

Вуковарско-сремске и Осјечко-барањске жупаније.

Поред набавке наставних средстава и школске опреме, значајна пажња посвећена је организацији забавно-едукативних екскурзија које ученицима омогућавају да знање допуне непосредним искуством стеченим на путовању.

Током ове године реализовано је више путовања. Поводом обележавања

250 година постојања Основне школе Трпиња организована је дводневна екскурзија на Лепенски Вир, током које су ученици обишли и Голубачку тврђаву и упознали културно-историјске знаменитости тог краја. Ученици петих и шестих разреда боравили су на Тари, где су посетили Вукову кућу, Музеј ћирилице и друга значајна места.

Посебну пажњу изазвала је деветодневна екскурзија

Плаву гробницу, Зејтинлик, Метеоре и манастире, као и цркву Светог Димитрија. Верујем да ће им ово искуство помоћи када у трећем разреду буду учили о

Плавој гробници или неким историјским догађајима и локалитетима - рекао је председник Заједничког већа општина **Дејан Дракулић**.

Иако је организација оваквог путовања представљала велики изазов, Дракулић је најавио наставак сличних пројеката. Захвалио је директорима школа, наставницима, стручним сарадницима, саветницима, Агенцији за одгој и образовање и ресорном министарству на сарадњи, истакавши да заједнички рад доприноси квалитетнијем образовању ученика.

Подсетио је и на недавну екскурзију у Крушевац, током које су ученици посетили цркву Лазарицу, као и манастире Светог Романа, Манасију и Раваницу. Најавио је и нове активности, међу којима су обилазак манастира на Косову и Метохији, као и реализација пројекта „Школа калиграфије” у трајању од осам дана на Дивчибарама.

ПРЕКО 300 000 ЕВРА ИЗДВОЈЕНО ЗА ОБРАЗОВАЊЕ

Поред путовања, ЗВО наставља улагања у образовне установе и наставна средства. Ове године за област образовања издвојено је више од 300 000 евра.

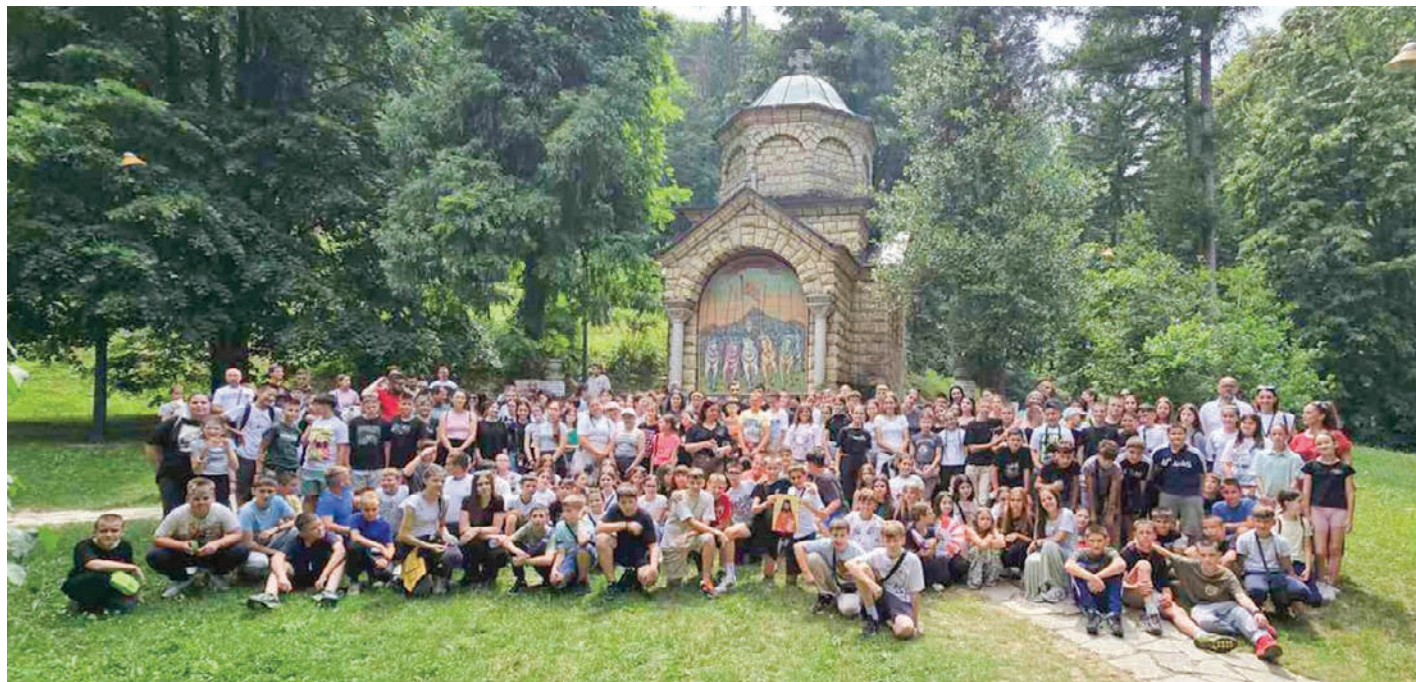
- Имамо изузетно вредну и талентовану децу. Образовање и култура представљају

темељ сваког друштва и зато желимо да им омогућимо што квалитетније школовање. Обезбедили смо радне свеске, уџбенике, ликовне мапе, а у припреми су и додатни наставни садржаји уз подршку Агенције за одгој и образовање и ресорног министарства. Пред нама је и подела материјала за вртиће. Ту су књиге намењене предшколцима, док ће вртићка деца добити дидактичку опрему, сликовнице и други материјал потребан за квалитетан васпитно-образовни рад

- поручио је Дракулић.

Континуираним улагањима у школе и вртиће, стручно усавршавање наставног кадра, образовне и културне програме, као и едукативна путовања, Заједничко веће општина наставља да унапређује услове школовања деце која наставу похађају на српском језику и ћириличном писму. Тиме се потврђује да су знање, образовање и очување идентитета међу најважнијим приоритетима ове институције. **Мирјана ЦВЕТКОВИЋ**

ВИДОВДАНСКИ ЗАВЕТ У ДАЛМАТИНСКОЈ ЛАЗАРИЦИ: ПРАЗНИК ВЕРЕ, ПАМЋЕЊА И НАРОДНОГ САБРАЊА

ДАЛМАТИНСКО КОСОВО ПОНОВО
САБРАЛО НАРОД ОКО ЗАВЕТНОГ ХРАМА

Као симбол народног страдања, али и духовног уздигнућа, Видовдан је и ове године свечано и достојанствено прослављен у манастиру Лазарица на Далматинском Косову, у присуству великог броја верника, гостију и учесника који су пристигли из различитих крајева. Видовдан, верско-национални празник који у себи сабира историју, веру и народно памћење, за православне Србе у Далмацији има посебан значај. Он није само датум у календару, већ дан молитве, сабрања и подсећања на Косовски завет, на жртву Светог кнеза Лазара и косовских мученика, али и на све претке који су кроз векове чували веру, језик, писмо и идентитет. Средиште овог традиционалног окупљања већ више од једног века је Далматинска Лазарица, храм посвећен Светом кнезу Лазару и свим страдалницима који су својим животом сведочили веру и припадност своје народу. Свету архијерејску литургију поводом Видовдана служио је Његово Високопреосвештенство архиепископ задарско-шибенички и митрополит далматински **Г. Никодим**, уз саслужење свештенства и монаштва

Епархије далматинске. Овогодишња прослава донела је посебну духовну радост, јер су током светог богослужења обављена и два рукоположења, ђакон Горан Лукић рукоположен је у чин јереја, док је клирик Стефан Драгичевић рукоположен у чин ђакона. Окупљеним верницима празничном беседом обратио се отац **Младен Скопљак**, честитајући велики празник и подсетивши на дубоки смисао Видовдана и Косовског завета.

- Окупили смо се данас на Далматинском Косову, у овом предивном храму који подиже наш владика Стефан у част Светог кнеза Лазара и свих косовских мученика. Данас је велики дан. Видовдан није слављење пораза, нити је обичан мит, то је српски Велики петак, али и обећање Васкрсења. Видовдан није само датум у календару и није само сећање на једну историјску битку из 1389. године. Видовдан је огледало. На тај дан, гледајући у Светог кнеза Лазара, ми заправо гледамо у себе и одговарамо на кључно питање: коме се привољевамо царству? Да следимо Лазарев избор: „Земаљско је за малена царство, а Небеско увек и

до века”. Свети кнез Лазар није био само владар, већ пастир свога народа. На Косово поље није повео војску само да брани земљу, већ светињу, образ и хришћански идентитет свога народа. Његов избор био је избор верности Богу и достојанству, јер је могао изабрати компромис, али је изабрао пут жртве и вечности. Ми смо се данас и овде, на овом светом месту, сјединили и причестили Часним Телом и Часном Крвљу Господа Исуса Христа, као што се и кнез Лазар са својом војском пред Косовски бој сјединио са Христом. То Косово претвара у олтар, а њихову жртву у литургијски принос. Косовским бојем ми смо се као народ везали за Христов крст, прихватајући позив да идемо путем вере, жртве и љубави. Свако од нас сваког дана има свој Видовдан и свој Косовски бој - када бирамо између поштења и преваре, између љубави и мржње, између жртве за ближњег и себичности, ми бирамо царство. Видовдан нас учи да се не бојимо мрака, јер светлост светли у

тама и тама је не обузе. Данас, када је свет пун искушења, Видовдан нам поручује да чувамо своју веру, своје породице и своје светиње. Зато, драга браћо и сестре, немојмо само туговати над косовским ранама. Прославимо Видовдан као дан победе духа над материјом и вечности над пролазношћу. Нека нас молитве Светог цара Лазара и свих косовских мученика утврде у вери, сложи и љубави, да бисмо и ми, када дође наш час, могли рећи: одржасмо веру, сачуvasмо образ - поручио је отац Младен.

Након Свете литургије, присутнима се обратио и митрополит далматински Никодим, нагласивши да је управо аманет Светог кнеза Лазара оно што и данас окупља верни народ у Лазарици - стремљење ка Царству Небеском.

- Данас смо имали велику радост да смо добили још једног новог свештеника и једног ђакона. Желим да им честитам и да на многа и блага лета служе Господу. Надамо се да ћемо и сви ми заједно да наследимо Царство Небеско и да се у векове векова тамо радујемо - рекао је Митрополит.

ЛАЗАРИЦА - ЗАВЕТ КОЈИ ТРАЈЕ ВИШЕ ОД 130 ГОДИНА

У оквиру видовданске свечаности, у порти манастира Лазарица, одржан је богат културно-уметнички програм у организацији Епархије далматинске, Општине Бискупија, книнског пододбора СКД „Просвјета” и СДФ-ове подружнице Лика и Далмација. Далматинска Лазарица није само манастирски храм, већ место сабирања и чувар духовног наслеђа једног народа. Подигао ју је владика Стефан Кнежевић, остављајући завет да ова светиња буде место у којем ће се чувати вера, традиција и идентитет православних Срба Далмације. Обележавање Видовдана у Лазарици има дугу традицију. Посебно значајно било је прво велико обележавање 1889. године, поводом 500 година од Косовске битке, када је српски народ Далмације, живећи у сложеним историјским околностима, са посебним поносом и вером чувао успомену на косовске јунаке. Тај завет живи и данас. Најбоље га показују управо најмлађи, који кроз песму, игру, народне ношње и обичаје настављају да преносе оно што су наследили од својих предака. Видовдан је празник који нас подсећа да народ траје онолико колико памти. Зато је сећање на Косово, на жртву косовских мученика и Светог кнеза Лазара, који се определио за Царство небеско, темељ духовног и националног идентитета српског народа.

Али Видовдан на Далматинском Косову носи и једну посебну димензију. То је прилика да се са поштовањем сетимо свих далматинских предака који су својим трудом, вером и животима уградили себе у ову светињу и оставили нам је као завет. Њихово наслеђе данас настављају они који се сваког Видовдана окупљају око Далматинске Лазарице, чувајући непрекинуту нит памћења и припадности, поручено је на свечаности.

- Овде је било јако пуно деце која су игром и песмом показала оно што ми јесмо, како и на који начин чувамо традицију, чувамо своју културу, своје обичаје и како поштујемо друге. Као што је патријарх Павле рекао, а и сам владика у беседи споменуо, треба да будемо људи. И јесмо људи, то смо вечерас показали. Држимо се онога што осећамо, онога што живимо и остајемо овде на овим просторима - каже Ања Шимпрага, саборска

заступница СДСС-а.

- Пуно емоција, превише емоција и дивно је што је преовладао тај наш домаћи, буковачки, да кажем, изворни моменат. Наравно да треба да буде места и за шумадијска и ужичка кола, али ово што смо вечерас видели било је баш онако, већином наше изворно. Имамо шта да кажемо и покажемо - и ношње, и обичаје, и здравице.

Нажалост, десило се то што нам се десило и баш вечерас, док смо присуствовали вечерњој молитви, мисли су ми биле да је требало изгледа да нам се деси нешто страшно да бисмо се ми вратили цркви. То ми је такође био утисак ове прославе и ове вечери - истакла је **Наташа Булатовић** из Кистања.

И овогодишње Видовданско сабрање на Далматинском Косову доказ је да традиција живи само онда када окупља људе. Управо су заједништво, молитва и сусрети оно што овом празнику, али и преосталом православном живљу у Далмацији, даје његову посебну снагу.

- Сећање је нешто на чему почива читав наш идентитет, нарочито са духовне стране. И јутрос на Светој литургији чули смо речи владике који нас је подсетио да се молимо за све православне хришћане, да нас Господ помене у Царству своме, по узору на Светог кнеза Лазара који је већ у Царству Божијем. Зато је важно да се непрестано сећамо свих мученика и страдалника и са Косова, и са Далматинског Косова. То сећање чувамо кроз молитву, кроз литије, кроз славске обичаје, али и кроз овакве тренутке заједништва. Сви

ови снимци, фотографије и успомене које су данас настале остаће као трајно сведочанство за будуће генерације које ће долазити овде и наставити да чувају оно што смо ми наследили - поручио је теолог **Божидар Павловић**.

Они који су овогодишњи Видовдан дочекали и прославили на Далматинском Косову, под сводовима Далматинске Лазарице и уз звук њених звона, понеће са собом најлепше успомене на овај крај, на људе који у њему живе и на празник који их из године у годину поново сабира око истих вредности: вере, сећања и завичаја.

- Памтићу апсолутно све, сваки детаљ, свако свето место које смо посетили, дивне људе које смо упознали и обичаје које смо имали прилике да видимо овде на овој културној манифестацији. Нешто слично се и код нас на Банији одржава у оквиру дана зборована, али ми је посебно било занимљиво да видим како се овде негује домаћи фолклор и традиција овог краја, уз песме и игре које повезују и друге просторе где живи наш народ. Било ми је драго да упознам културу овог подручја, јер је то нешто што ми, бар на Банији, а поготово у Београду где живим, немамо често прилику да видимо и доживимо. Мислим да је изузетно важно да људи који овде живе наставе да чувају и одржавају све ово, јер су вера и национални идентитет оно што им даје снагу да остану, опстану и сачувају везу са својим коренима - поручио је **Александар Ковјанић** из Београда.

Васка РАДУЛОВИЋ

У ЗАГРЕБУ СУ 15. ЈУНА ДОДЕЉЕНИ УГОВОРИ ЗА КАПИТАЛНЕ ИНВЕСТИЦИЈЕ КОЈЕ СПРОВОДИ СРПСКО НАРОДНО ВЕЋЕ, ЧИМЕ ЈЕ НАСТАВЉЕНА РЕАЛИЗАЦИЈА ПРОЈЕКТА УСМЕРЕНИХ НА УНАПРЕЂЕЊЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ И УСЛОВА ЖИВОТА У СРЕДИНАМА У КОЈИМА ЖИВЕ ПРИПАДНИЦИ СРПСКЕ НАЦИОНАЛНЕ МАЊИНЕ

УЛАГАЊА У БОЉЕ УСЛОВЕ ЖИВОТА МЕШТАНА КРОЗ ЗАЈЕДНИЧКЕ ПРОЈЕКТЕ СНВ-а, КНИНА И БИСКУПИЈЕ

Будући друштвено културни центар у Радљевцу

Свечаном уручењу уговора присуствовали су представници локалних самоуправа, већа српске националне мањине и партнерских организација које учествују у реализацији ових пројеката. Намена ових средстава је уређење и опремање објеката који су првенствено намењени српској заједници, али су истовремено доступни и осталим становницима у тим општинама и градовима. Средства су распоређена јединицама локалне самоуправе, већима српске националне мањине и удружењима као партнерима СНВ-а. Кроз програм капиталних инвестиција Српско народно веће обезбедило је финансирање инфраструктурних пројеката, обнову и опремање друштвених домова, као и просторија мањинских већа. Циљ је инфраструктурна и друштвена ревитализација локалних средина у којима живе припадници српске националне мањине, али и изградња нових објеката попут регионалних социјалних центара, домова за старе и летњих едукативно-рекреативних центара за децу.

ПРОЈЕКТИ У КНИНУ - ОБНОВА ИГРАЛИШТА У ПОЛАЧИ И БУДУЋИ ДРУШТВЕНИ ДОМ У РАДЉЕВЦУ

Град Книн је, у сарадњи са Већем српске националне мањине Града Книна, према СНВ-у пријавио два пројекта. Један се односи на адаптацију и уређење

спортског игралишта у селу Полача, а други на прву фазу радова на уређењу објекта некадашње основне подручне школе у селу Радљевац.

Када је реч о спортском игралишту у селу Полача, радови ће обухватити санацију некадашњег игралишта у Великој Полачи, поред објеката некадашње основне школе и црквених станова, објеката којима у будућности такође предстоји неки вид обнове и уређења. Уређење игралишта за мали фудбал, постављање кошаркашких кошева и ограђивање терена који, нажалост, одавно не служи као спортски терен већ као простор за одмор оваца, радови су који предстоје у оквиру овог пројекта.

Од Српског народног већа добили смо 35.000 евра, док ће комплетни радови коштати вероватно и више од тог износа. Сведоци смо тога да цене грађевинског материјала и сами радови расту готово свакодневно, тако да још увек не знамо ни колико ће нас у коначници изаћи завршни радови - наводи заменик градоначелника Града Книна **Милош Брадаш**.

Планирано је да радови на игралишту започну током лета. Предвиђено је

Будуће игралиште у Полачи

уклањање старих стабала, вађење корења које је нарушило постојећи бетон, постављање нове асфалтне подлоге, а потом и ограђивање читавог терена како више не би био простор за смештај стоке. Уз постојећу балотану, новоуређено игралиште, обнављање црквених станова и школу која би једног дана такође могла бити преуређена, Полача би коначно добила уређен комплекс који би имао вишеструку намену.

Други значајан пројекат односи се на објекат некадашње Основне подручне школе у Радљевцу, који ће бити преуређен у друштвени дом. За овај пројекат СНВ је обезбедио 75.000 евра.

- Прва фаза радова односиће се на замену кровишта и спољне столарије, јер је објекат некадашње школе у прилично лошем стању и неопходно је првенствено га заштитити од даљег пропадања. Школа је архитектонски стабилна и то је оно што је најбитније. Процес реализације овде ће трајати нешто дуже, јер нас очекује спровођење јавне набавке, избор извођача - каже Милош Брадаш, заменик градоначелника Града Книна.

Друштвеним домом у Радљевцу управљаће Веће српске националне мањине Града Книна, а простор ће служити за одржавање радионица, предавања, састанака, али и окупљања локалног становништва поводом различитих догађаја. Простор будућег Друштвеног дома налази се на путу између Жагровића

и Отон брда, на граници општине Книн, где гравитира пет села и требало би да буде место сусрета људи из Плавна, Отона, Пађена, Жагровића и Оћестова.

КАПИТАЛНЕ ИНВЕСТИЦИЈЕ У ОПШТИНИ БИСКУПИЈА - УРЕЂЕЊЕ ЦЕНТАРА И ОБЈЕКТА ЗА ЗАЈЕДНИЦУ

Средствима капиталних инвестиција наставља се реализација значајних пројеката и у Општини Бискупија. За два пројекта аплицирала је Општина, док је носилац једног пројекта Веће српске националне мањине Општине

Бискупија.

- Нашем мањинском већу одобрена су средства од 30.000 евра за другу фазу унутрашњег уређења школе у Орлићу, док се друга два пројекта, са којима је аплицирала Општина, односе на Друштвено-културни центар у Бискупији који је сада већ у петој фази унутрашњег уређења. За те радове одобрено нам је 81.000 евра, а тим средствима предвиђени су завршни радови у самом дому, дакле од грејања, водоводних и електроинсталација до постављања керамике. Најважнији пројекат је свакако друга фаза радова на мултифункционалном центру за социјалне услуге, који се гради на подручју бивше Основне школе у Косову и ту нам је преко капиталних инвестиција СНВ-а ове године одобрено 300.000 евра. Након прве фазе рушења објекта, која је сада у току, и темељне плоче, у другој фази предвиђени су груби радови приземља и дела првог спрата - каже начелник Општине Бискупија **Милан Ђурђевић**.

Реализацијом ових пројеката наставља се улагање у просторе који имају значај за свакодневни живот локалног становништва, њихово повезивање и очување друштвене инфраструктуре у овим срединама. Лагања у боље услове живота мештана кроз заједничке пројекте СНВ-а, Книна и Бискупије

Васка РАДУЛОВИЋ

КОЊОГОЈСКО УДРУЖЕЊЕ „ЖЕРАВ“ ИЗ ТРПИЊЕ ОКУПИЛО ЈЕ БРОЈНЕ УЧЕСНИКЕ И ГОСТЕ НА СЕДМИМ ПО РЕДУ „ВИДОВДАНСКИМ КОЊОГОЈСКО-ГАСТРО СУСРЕТИМА“

ВИДОВДАНСКО ОКУПЉАЊЕ ЈАХАЧА И КОЊСКИХ ЗАПРЕГА ОЖИВЕЛИ ТРАДИЦИЈУ

Љубитељи коња, јахачи, кочијаши и бројне гастро екипе окупили су се на Пањику у Трпињи на седмим „Видовданским коњогојско-гастро сусретима“. Манифестација, која из године у годину привлачи све више учесника и посетилаца, и ове године спојила је неговање традиције, дружење и љубав према коњима, а посебан акценат стављен је на укључивање деце и младих у свет коњогојства. Програм је започео свечаном поворком јахача и запрега кроз Трпињу, од Пањика до Цркве Вазнесења Господњег, где их је дочекао трпињски парох, протојереј ставрофор **Марко Шукунда** и молитвеним обредом благословио учеснике и њихове коње.

По повратку на Пањик уследио је такмичарски део програма, у оквиру којег су бирани најлепши коњ, најлепше уређена запрега, као и најрепрезентативнији јахач и јахачица. Посетиоци су имали прилику да прате и текличко јахање, у којем су се оцењивали брзина и прецизност, као и вожњу запрега.

Иза организације ове манифестације стоји Коњогојско удружење „Жерав“, чији чланови кроз бројне активности током целе

године настоје да очувају традицију, али и да заинтересују најмлађе за коњогојство и јахање. Управо у томе, истичу, виде будућност овог хобија.

- Идеја је била да се повежу људи из села, гастро екипе и коњогојци највише како би привукли децу. Јако је добро што имамо пуно заинтересоване деце тренутно, они нам се стално јављају. Поред ове манифестације ми одржавамо још десет манифестација годишње, од којих су три намењене малишанима. Они се стално

јављају како би се придружили нашем удружењу и ми због тога радимо на томе да им омогућимо школу јахања. Направили смо објекат, закупили смо општински плац, а план нам је да организујемо за децу бесплатну школу јахања - рекао је председник споменутог удружења **Предраг Михајловић**.

Говорећи о узгоју коња, Михајловић истиче да чланови удружења посебну пажњу посвећују очувању чистокрвног липицанца, заштићене пасмине у Републици

Хрватској. Иако постоје одређени изазови када је реч о традиционалном узгоју у оквиру Хрватског коњичког савеза, чланови „Жерава“ настоје да узгој спроводе у складу са свим правилима Савеза. На овогодишњем окупљању управо су липицанци чинили већину представљених грла.

Због високих температура ове године нешто је мањи број јахача и запрега стигао у Трпињу. У такмичењу је учествовало десетак запрега и око дванаест јахача, што је мање него претходних година, када је манифестацију посећивало и више од хиљаду људи.

- У почетку одржавања овог догађаја, стекао сам утисак да су коњи били заборављени. Јако мали број људи се одазвао, због чега смо убацили гастро програмски садржај. Успели смо тако да привучемо људе. Претходних година било је преко 1000 посетилаца, а ове године, вероватно због високих температура, имамо нешто мањи број људи. Сваке године нас наше гастро екипе подржавају, због чега сам им изузетно захвалан. Заједно се сви трудимо коњогојска окупљања подићи на виши ниво, што због дружења, што због очувања наше традиције и старих обичаја - закључује Михајловић и додаје да се на овај начин оживљава село и прича једна занимљива прича.

Видовданске коњогојске сусрете сваке

године подржавају Општина Трпиња, Заједничко веће општина, као и Општина Борово. Захваљујући њиховом доприносу, али и подршци локалних предузетника и појединих љубитеља коња, ова манифестација добија на снази. Гради се тако и сарадња са осталим коњогојским удружењима и појединцима који својим учешћем доприносе целокупној причи.

По завршетку спектакуларног дефилеа, јахачи и запреге представили су се жирију, који је оцењивао репрезентативност учесника, изглед коња, уређеност запрега, начин одевања и држање јахача, након чега су најбољима уручени пехари за прва три места.

- Богу хвала, овде смо већ трећу годину за редом. Радујемо се овом дружењу и срећни смо што можемо да долазимо једни другима у госте. Коњима се заиста дуго бавим. То је љубав коју сам наследио од деде и оца. Када дођем овде срце нам је велико као кућа, јер се овде не гледа корист, него дружење и весеље. Таква позитивна атмосфера пуно значи за коњогојце који настоје да сачувају културу коњогојства. Липицанац је сада заштићена раса под УНЕСКО-ом, што нам је

драго и то пуно значи. Данас смо изашли са њима на такмичење и освојили смо пехар за најлепши пар коња - каже Јосип Киш из Дража, места у Барањи.

Већина узгајивача, љубав према јахању и коњима стекла је у детињству. Премда оно често са собом носи одређене изазове, неки од њих, су одлучили да превазиђу страх и самостално савладају вештине јахања.

- Код нас су коњи део породичне традиције. Одрасла сам уз оца који је водио све послове око коња. Ја сам то наследила и заволела коње. Жао ми је што код нас у селу не постоји више коњогојско удружење, али сам наставила да се самостално бавим овим хобијем. Имамо велико имање па тако могу да јашем. Са својих 15 година, свега неколико пута сам била на часовима јахања, али сам углавном сама стекла све вештине тако да сада већ четири године уживам у јахању. Волим овде да дођем. Долазим већ три године и сваки пут је било лепо, а мој долазак овамо подржавају и моја породица и пријатељи - рекла је најмлађа такмичарка **Каћа Бојанић** из Бијелог Брда.

Док старији чувају традицију и преносе искуство, све веће интересовање деце и планови за покретање бесплатне школе јахања дају наду да ће коњогојство у Трпињи имати сигурну будућност.

Мирјана ЦВЕТКОВИЋ

ИМСОВАЦ ЈЕ МЕСТО НАСЕЉЕНО СРПСКИМ СТАНОВНИШТВОМ НЕДАЛЕКО ОД ДАРУВАРА, САСТАВНИ ЈЕ ДЕО ОПШТИНЕ КОНЧАНИЦА У БЈЕЛОВАРСКО-БИЛОГОРСКОЈ ЖУПАНИЈИ

У околини Дарувара налази се више десетина мањих насеља која данас територијално припадају другим јединицама локалне самоуправе. Међу таквима је и Општина Кончаница у којој се налази место Имсовац.

Општину Кончаницу поред истоименог места чини још осам насеља, а по последњем попису становништва из 2021. године у овој локалној самоуправи живело је нешто више од 1800 становника. У самој Кончаници живи мање од 700 становника док је ово место свој зенит, када је и питању број људи који су живели у њему, достигло 1921. године јер тада је овде живело укупно 1650 становника.

Демографске неприлике дубоко су уздрмале и овај крај у којем су вековима живели Чеси, Срби и Хрвати. Кончаница је данас једно од места у којима Чеси чине већину, овде имају своју основну школу, вртић, културна друштва. У самој општини Чеха има нешто мање од 50 одсто, а већину чине управо у Кончаници и Даруварском Брестовцу који су уједно и највећа насеља у овој локалној самоуправи.

Остала места су далеко мања са стотинак, па чак и мање становника. Међу њима је и Имсовац, живописно насеље баш као и сам крај. Данас у овом месту по попису становништва живи 135 људи, они који су још увек тамо тврде да је тај број само статистика и да је питање да ли прелази стотину.

Својевремено, почетком 20. века у Имсовцу је било преко 800 становника, углавном Срба. Та бројка се нешто смањила након Другог

ЖИВОТ У МАЛОМ МЕСТУ

светског рата, а суноврат креће почетком седамдесетих година прошлог века када због повећане индустријализације становништво одлази у оближње градове. Тотални суноврат уследиће након ратних деведесетих година.

- Овде се људи баве пољопривредом јер ово је пољопривредни крај у којем превладава ратарство. Некада је било заступљено и сточарство, али сада је тога све мање, заправо у селу само две куће држе стоку. Има нас неколико са производњом воћа, али и тога је све мање - каже један од наших саговорника и домаћина Перо Дотлић, пензионер из Имсовца и активиста у локалном фудбалском клубу.

- Некада је било пуно више становника и кућа. Сада су нам остале само куће, али људи је мало. У мојим млађим данима овде је живело преко 400 становника, данас је питање да ли нас има и сто.

Иако припадају Општини Кончаница становници Имсовца гравитирају према оближњем Дежановцу где им је и школа, лекар и све друго што је потребно.

- Сматрам да смо ми припали Кончаници због политичких прилика, односно нисмо у Општини Дежановац јер би у том случају српско становништво преовладало. Овако нас је мало и у једној и у другој општини. Са друге стране

све оне битније ствари решавамо у Дарувару - наглашава Дотлић.

Дарувар није далеко од Имсовца, неких петнаестак километара уским путем кроз оближња села. Уочљиво је да је баш у Имсовцу путна инфраструктура у јако лошем стању, готово да се овакав пут ретко може видети у Хрватској, поготово кроз неко насеље.

Зграда школе постоји у Имсовцу, али школа не ради у овом месту дужи низ година. Основни узрок је што нема довољног броја деце која би је похађала па су родитељи приморани да децу возе у Дежановац. Некада је школским двориштем одјекивала дечија граја, а школска зграда са учитељским станом сасвим пристojно је испуњавала потребне услове.

У селу се налази и храм посвећен Покрову пресвете Богородице (прославља се 14. октобра) који ће следеће године прославити век од изградње с обзиром да је подигнут 1927. године. Почетком ове године започела је и обнова храма, а до сада је урађена кровна конструкција.

РАТНА СТРАДАЊА

Имсовац иначе припада Епархији славонској, нема свештеника који живи у селу, односно

администратор ове парохије је свештеник из Дарувара. Недалеко од Имсовца у атару села Крештеловац налази се и капела посвећена Успењу пресвете Богородице - Великој Госпојини. Извор лековите воде за којег тврде да никада није пресушио постао је светиште још средином 18. века, а капела на њему изграђена је 1922. године залагањем Јове Алавање из Крештеловца.

Окружена лепом природом ову светињу додатно лепом чини управо поменути извор воде где често долазе становници овог места, а посебно на Велику Госпојину када се окупља већи број верника.

- У Крештеловцу има свега пар српских кућа тако да поред њих и ми обележавамо тај празник, не радимо тада ништа и окупљамо се око цркве - истиче Перо Дотлић.

За време Другог светског рата у масовном страдању од стране усташа побијено је шесторо угледних Срба из овог места. Њима као и другим настрадалима током тог рата мештани су подигли споменик који и данас стоји у центру села испред зграде Дома културе са именима настрадалих становника Имсовца. Споменик, подигнут 1968. године, је упркос свему и данас очуван и није девастиран. Укупно 32 особе настрадале су током рата, од тога 24 борца и осам као жртве усташког терора који није заобишао ни ово место.

Доста људи је у току и након последњег рата деведесетих година отишло како из Имсовца тако и из околних места, као и оближњег Дарувара. Само место заобишла су већа страдања, углавном се сводило на ситне провокације и привођења на информативне разговоре.

Ипак, 1992. године село је потресла вест о убиству породице Радосављевић у Дарувару која се у овај градић доселила из Имсовца. Тада су убијени супружници Раде и Јованка, те њихова два малолетна сина Дејан (14) и Ненад (9). Било је то 24. фебруара 1992. године

када је у породичној кући Радосављевића у Дарувару овај злочин извршио хрватски војник Јожица Мудри. Он је касније осуђен на 13, а потом и 15 година затвора и једини је који је одговарао за овај злочин иако је на суђењу тврдио да је имао и саучеснике и подстрекаче. Такође, осуђен је за класична кривична дела, а не за ратни злочин.

Данас, на месном гробљу у Имсовцу, које се налази одмах поред храма Покрова пресвете Богородице, стоји споменик породици Радосављевић као неми сведок страдања једне српске породице током ратних деведесетих година.

ФУДБАЛ КАО ПОВОД ДРУЖЕЊА

Од друштвених организација у Имсовцу једино је активан фудбалски клуб који носи идентичан назив као и само место - Имсовац, и то је једино место окупљања овдашњег становништва, центар свих догађања у данашњем времену.

- Остали смо без трговине немамо је већ пар година, остали смо без школе и једино што нам преостаје за дружење је овај простор око игралишта. Некада је у моје време било забава, а сад нам је од забаве остало да се овде окупимо сваке друге недеље на утакмици па онда и након утакмице да се дружимо, како млади тако и ми старији - каже Дотлић.

Педесетих година игралиште је било иза сеоског Дома културе, потом је почетком седмдесетих година имсовачка омладина основала ОФК Имсовац, док је претходни клуб носио име Црвена звезда. Тада је игралиште и направљено на периферији места, односно на излазу према Крештеловцу. Клуб се потом угасио у другој половини осамдесетих година да би свој рад обновио 2001. године и ради до данас.

- Клуб је поново покренут 2001. године на иницијативу дечака из села који нису више хтели да играју у другим клубовима. Од тада се такмичимо у оквиру Треће жупанијске лиге, само једне сезоне играли смо другу лигу. Средства добијамо углавном од Општине Кончаница као и од жупанијског Већа српске националне мањине - истакао је један од овдашњих фудбалских ентузијаста, некадашњи играч и тренутни председник клуба Перо Тркуља.

Протеклу сезону која је завршена пре месец дана клуб је завршио на седмој позицији. Упркос бројним потешкоћама који прате све клубове у мањим срединама, а који се огледају највише у недостатку играча, овде некако крпе крај са крајем, труде се да одрже и сачувају и ово мало што имају.

- Имамо 25 регистрованих играча и десетак људи окупљених у управи клуба. Појединци увек вуку клуб, а посећеност на утакмицама је добра како на домаћим тако и на гостујућим утакмицама. Из села је седам играча, али има играча који живе у другим местима, а повезани су са Имсовцем - наглашава Тркуља.

У овом месту одржавају се и тзв. Имсовачки сусрети, односно вече фолклора које организује Веће српске националне мањине Општине Кончаница, а наступају оближња фолклорна друштва као нпр. СКД Просвета из Дарувара у чијој фолклорној групи наступа и неколико младих из Имсовца, те њихови гости из других места и крајева.

Повремена окупљања око православних светиња, ретка фолклорна дружења и играње фудбала нада су у неке боље дане становника овог места. У супротном, да нема тога, Имсовац би вероватно већ одавно затекла судбина као и друга насеља у овом делу Славоније која су некада била већински насељена српским становништвом.

Срђан СЕКУЛИЋ

ВЕК ДОБРОВОЉАЧКИХ НАСЕЉА (2)

СИЛАШ - КОЛОНИСТИ ОД БАНИЈЕ ДО БОКЕ КОТОРСКЕ

Након Првог светског рата на простору у троуглу између Вуковара, Винковаца и Осијека настало је место Силаш. Као и многа слична места на овом подручју и Силаш је био пустара Елцове грофовије настала након исушивања баре Палача. Деведесетих година 19. века на пустари Силаш грофовија је подигла штале за стоку као и станове за раднике. Ова пустара као и све друге настале на том подручју биле су путно повезане са Вуковаром, а тај пут је водио од дворца у Вуковару, затим преко Липоваче, оближње шуме Јордан, Лудвинаца, Силаша, Палаче и даље. С временом, исушивањем оближњих бара ницале су нове оранице па су и на пустари подизани чардаци за складиштење кукуруза.

Са окончањем Првог светског рата, односно у фебруару 1920. године донета је уредба о експропријацији великих поседа. То је значило уступање земље добровољцима српске војске и другим колонистима, а нови власници имали су обавезу да се населе у одређена места и у року од три године саграде куће и имања. Тај сценарио обухватио је и пустару Силаш у коју су већ 1922. године почели долазити нови становници из више крајева од Баније, Кордуна, Лике, Далмације, преко појединих јадранских острва до Боке которске.

Најинтензивније насељавање било је током 1923. и 1924. године када оно својим већим

делом бива и завршено. Није насељавање ишло баш онако како је замишљено нити су људи у потпуности били задовољни добијеним. Неки од њих враћали су се у крајеве из којих су дошли, неки су одлазили у друга насеља, али ипак већина их је остала овде. Сви они добили су окућницу и осам јутара земље, нешто касније 1928. године добровољци су добили још по два јутра земље, а колонисти по једно.

На тај начин рађао се живот у Силашу, а 1924. године Аграрни уред из Вуковара парцелисао је насеље. Према наводима Душана Бижића у монографији о Силашу под називом „Вјетрови над равницом - кроника о људима Силаша” прву кућу у овом месту саградио је у пролеће 1925. године Перо Иванишевић, а прву зидану кућу направио је Јанко Цикота. Подизање кућа ишло је спорије све док Министарство пољопривреде није одобрило добровољцима кредите за градњу кућа 1926. године.

НАЗИВ МЕСТА И ДРУШТВЕНИ ЖИВОТ

Силаш је добио име по већ постојећој пустари, а само име је мађарског порекла. Како то обично бива и око имена одређеног места има више нагађања па је једно од њих да је управо на овој пустари гроф Елц имао једног расног пастува са тим именом. Друга

теорија око порекла имена је логичнија. Наиме, по неким наводима на месту где се налазила пустара била је раније брестова шума, а брест се на мађарском каже „силфа” и из тога је настало име Силаш.

Након завршеног насељавања нови становници размишљали су и о промени назива места баш као што се то дешавало у неким другим добровољачким и колонистичким насељима. Иницијатива је било неколико, али ни једна од њих није заживела па се Силаш као такав помиње све до наших дана. Ипак, вредно је поменути те потенцијалне називе међу којима су се издвајали Танкосићево (по војводи Војиславу Танкосићу, мајору српске краљевске војске, четничког војводе и једног од оснивача тајне организације Црна рука), затим Караџићево и Хајдуково.

Од досељавања становништва па до 1930. године Силаш је припадао Општини Бобота, а након тога Корођу све до Другог светског рата. Због лакше организације и да би боље напредовали мештани Силаша 1924. године оснивају Аграрну заједницу која је тада бројала стотинак чланова. Аграрна заједница предузимала је бројне кораке на побољшању услова живота мештана Силаша. Тако је она добијала кредите од државе, кредитирала куповину алата и оруђа, помагала у заштити индивидуалних и сеоских интереса, бринула око уређења села, изградила заједнички чардак за откуп кукуруза, финансирала копање бунара у атару.

С обзиром да су домаћинства држала приличан број грла стоке био је неопходан и пашњак за испашу. Крајем двадесетих година 109 домаћина Силаша основали су деоничко друштво које је било власник пашњака у величини од 328 катастарских јутара. Поред пашњака близина шуме Гуња била је од изузетне важности за становништво. Ова шума 1936. године подељена је на оближње колоније Силаш, Шодоловци, Ада, Подриње, Крижевци (Караџићево) и Габош.

Када су се створили основни услови за живот становници су почели размишљати и о подизању школе. Тако је школска зграда саграђена недуго након првих кућа, односно

била је готова 1929. године. Са радом је почела врло брзо након тога, а први учитељ у селу био је Живорад Лацковић. Почетком тридесетих година прошлог века школа је у четири разреда бројала 120 ученика.

Поменути Лацковић поред тога што је био сеоски учитељ имао је огромног удела и у друштвеним активностима у селу. Тако је он оснивач локалног фудбалског клуба „Добровољац“ као и четничке организације у селу унутар које су деловале стрељачка и просветна секција. Ово удружење неговало је традицију старих четника, а било је организовано у већини околних места, поготово колонистичких и његови чланови били су углавном досељени добровољци. У другој половини тридесетих година прошлог века удружење је бројало 37 чланова, а на његовом челу налазио се Благо Самарџић.

Културно-просветни рад био је усмерен и развијен преко организације „Сељачко коло“ која је била под ингеренцијом тадашње Демократске странке. Сељачко коло у Силашу је основано 1936. године, а у његовом саставу деловала је и сеоска читаоница која је својевремено постојала у Аграрној заједници, као и дилетантска група.

СТРАДАЊА И ПРОГОНИ

Све ове активности како у свакодневном животу самих мештана тако и на друштвеном пољу прекинула је окупација земље у априлу 1941. године. Све оно што ће уследити у наредне четири године у целој земљи Силаш је први осетио на овом простору.

Наиме, само два дана након капитулације Краљевине Југославије, на Васкрс 20. априла 1941. године група мађарских фашиста и усташа упала је у село и заробила више десетина мештана. Њих деветорица су тог дана стрељани, а то су: Лазар Ковачевић, Душан Вуковић, Душан Пупавац, Милан Дамјановић, Благо Самарџић, Глигорије Борјан, Андрија Вученовић, Илија Трескавица, Светозар Лађаревић.

Био је то први масовни злочин нове фашистичке и усташке власти на овом подручју. Настрадалима је касније подигнут споменик код Ласлова који је порушен 1991. године да би потом двехиљадитих година мештани и потомци настрадалих на гробљу подигли православни крст са именима 11 настрадалих (девет из Силаша

и двојица из Палаче).

Недаћама становништва ту није био крај. Непуна два месеца касније 11. јуна поново је у село упала група усташа која је становништву наредила да се у што краћем року спакују и напусте своје домове. Након тога су вагонима превезени преко Босне у Мачву где ће провести наредне четири године све до краја рата.

О тим догађајима остаће бројна сведочанства, а једно од њих је и оно Раде Ореља који је свој исказ дао по доласку у Мачву: „На Ускрс 20. априла 1941. године дошли су усташе њих око 50 и 200 мађарских војника. Усташе беху такође Мађари из Корођа. Одмах су ухватили 24 најугледнија Србина. Од ових су 13 пустили, а 9 су одвели у Ласлово где су их мучили и убили. После духова 11. јуна 1941. дошли су у Силаш усташе Хрвати и Мађари са митраљезима те су наредили да се цело село има за пола сата иселити што су и извршили, а одмах су у српске куће дошли Хрвати из Загорја“.

Током Другог светског рата из Силаша ће укупно страдати 63 становника од тога њих 26 као борци и 37 као жртве рата. У центру села подигнут је споменик свим настрадалима који стоји до данас.

По окончању рата избеглице се враћају у своје село и започињу нови живот након четири године изгнанства. Кренуће од тада развој села у сваком смислу, а један од најзаслужнијих за то био је Никола Крстановић коме су мештани у знак захвалности у центру села подигли спомен бисту.

Развој огледа се и у порасту броја становника. Неколико година по насељавању, односно по попису из 1931. године Силаш је имао 517 становника. Тридесет година касније број становника у овом месту достигао је свој врхунац када је пописано 846 становника. Од тада креће постепен пад становништва који ће у 21. веку доживети свој врхунац па данас по попису из 2021. године у овом месту живи тек нешто више од 300 становника, мање и од оног броја када је село пре једног века насељено.

Електрификација села завршена је 1960. године, а идеја да се подигне црква још крајем двадесетих година прошлог века реализована је тек 2015. године када је 6. јуна освећен и троносан новоподигнути храм Светог пророка Илије.

Све до рата деведесетих година Силаш је територијално припадао осјечкој општини, а данас је саставни део Општине Шодоловци коју управо чине насеља основана колонизацијом након Првог светског рата. Поред тога овде је уочљива и једна специфичност, а то је територијална неповезаност ове општине од које је управо Силаш издвојен, односно нема никакав физички додир са осталим насељима у овој локалној самоуправи.

Уз све то Силаш је једно од ретких колонистичких насеља у овом делу у којем још увек ради основна школа где деца похађају прва четири разреда. Такође, у овом месту активно је и неколико удружења која употпуњују живот села. То су Културно-уметничко друштво „Зора“ основано 2006. године, затим Ловачко друштво „Орао“ и Добровољно ватрогасно друштво Силаш. Фудбалски клуб одавно није активан, а својевремено након првобитног клуба који је носио име Добровољац, након Другог светског рата клуб се звао Црвена звезда.

Срђан СЕКУЛИЋ

ИЗВОРИ И ЛИТЕРАТУРА:

1. Душан Бижић, Вјетрови над равницом - кроника о људима Силаша
2. Новине Извор, бр. 54 и 119.
3. Архивска грађа

„ДУНАВ ФЕСТ” У ВУКОВАРУ ЗАПОЧЕО ПРЕЗЕНТАЦИЈОМ ТРАДИЦИОНАЛНИХ КУХИЊА НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА С ПОДРУЧЈА ГРАДА

СРПСКА КУХИЊА ОБОГАТИЛА „ДУНАВ ФЕСТ”

учеснике, али и посетиоце. Градско Веће српске националне мањине ове године појачала је Гастро екипа из Бијелог Брда која се специјализовала за припрему специјалитета од рибе.

- Данас смо са нашим пријатељима, Србима из Вуковара, заједничким снагама припремили доста богат асортиман наших производа. Припремили смо славско жито, славски колач, разне пите, разне гужваре, а онда и рибу која је још јутрос пливала ушћем Драве у Дунав тамо на ободу Копачког рита. Имамо смуђа, шарана и сома, а све то залевамо ракијом од белих шљива које расту у нашим крајевима и имају један специфичан укус. Ту је и један диван ризлинг нашег винара Дамира Ластавице кога је заросила дунавска роса. Све радимо са срцем, са срцем представљамо и о томе причамо и верујем да то чинимо добро на понос наших пријатеља и на задовољство свих оних који

Тродневна манифестација „Дунав Фест” коју сваке године организује Град Вуковар започела је 26. јуна презентацијом традиционалних кухиња националних мањина с подручја града. Манифестација се као и до сада одржава на Дунавском шеталишту и окупља бројне

посете наш станд - каже поетски надахнут представник бјелобрдске Гастро екипе **Слободан Нешић**.

Бјелобрдци радо учествују на оваквим манифестацијама, а све што раде подређују народу и вери којој припадају.

- Ми смо и иначе екипа која припрема посну храну, а сада је Петровдански пост и ми се усклађујемо са својом православном црквом и чувамо ту традицију - објашњава Нешић.

Осим Срба, своју традиционалну кухињу на тераси вуковарског хотела „Лав” представили су и представници украјинске, русинске, мађарске, немачке и аустријске националне мањине те удружења Хрватска жена.

Током тродневног програма, грађани Вуковара и бројни посетиоци имали су прилику да уживају у возњи Дунавом, сајму традиционалних производа, изложби слика у Градском музеју, као и богатој гастрономској понуди.

Сем набројаног „Дунав Фест” је имао и разноврсан музички програм, а публици је свакако најзанимљивији био наступ популарне рок групе Забрањено пушење.

С.Б.

ИМПРЕСУМ

ЛИСТ ЗАЈЕДНИЧКОГ ВЕЋА ОПШТИНА - ВУКОВАР
ИЗВОР

Број: 401

Бесплатно издање

ГОДИНА XX

Вуковар, 8. јул 2026.

Издавач:

Заједничко веће општина, Вуковар

За издавача:

Дејан Дракулић, председник ЗВО-а

Главни уредник:

Јадранка Јаћимовић

Редакција:

Вуковар:

Славко Бубало, Срђан Секулић, Маја Милановић,
Мирјана Цветковић;

Книн:

Васка Радловић

Фотографија: Редакција

Графичка припрема:

Марко Кртинић

Штампа:

Глас Славоније д.д. Осиек
Улица Хрватске Републике 20

Адреса редакције:

Еугена Кватерника 1, Вуковар

Тел: 032/416-667

Факс: 032/422-755

Имејл: mediji@zvo.hr

Веб: www.zvo.hr

Излази сваких 14 дана

Тираж: 7000

Насловна страна: ВЕНАЦ ЗА НЕВИНЕ
ЖРТВЕ РАТА ЗАВРШИО У КОНТЕЈНЕРУ

Лист суфинансирају:

Савет за националне мањине Владе
Републике ХрватскеМинистарство информисања и
телекомуникација Републике СрбијеСтавови изнети у подржаном медијском
пројекту нужно не изражавају ставове органа
који је доделио средства

ВЕЛИКАНИ СРПСКОГ СПОРТА (21)

СЛОБОДАН ЖИВОЈИНОВИЋ

Слободан је рођен 23. јула 1963. у Београду где је и развио своју љубав према тенису тренирајући на теренима Црвене звезде. Његов изузетан талент и физичке предиспозиције, пре свега висина и снага, омогућили су му да развије класичан стил игре „сервис-волеј“, који је у то време доминирао на брзим подлогама попут траве и бетона. Професионалну каријеру службено је започео 1981. године. Његова појава означила је и почетак својеврсног тениског бума на просторима бивше државе и значајно је утицала на каснију појаву многих врхунских тенисера на овим просторима. Својим атрактивним стилем игре, разорним сервисом, али и урођеном харизмом и духовитошћу, привукао је хиљаде младих овом спорту. До данас је остао запамћен као једини тенисер из Србије, уз Ненада Зимоњића, који је успео да се у конкуренцији парова попне на сам врх светског тениса, односно на прво место АТП лествице.

Његов глобални пробој догодио се средином осамдесетих година. Иако је у појединачној конкуренцији освојио две АТП титуле (Хјустон 1986. и Сиднеј 1988.), Живојиновић је у историју ушао по својим антологијским мечевима на највећим светским турнирима. Највиши пласман у синглу остварио је 1987. године, када је заузео 19. место на АТП лествици.

У појединачној каријери Слободана Живојиновића посебно се издвајају два Гранд Слам полуфинала, која су га лансирала међу спортске бесмртнике. Први се догодио на Аустралијан Опену 1985. године, који се тада играо на трави у Мелбурну. У четвртфиналу се Живојиновић суочио с тадашњим бројем два и једним од највећих тенисера свих времена, Џоном Мекинроом. Меч је ушао у историју не само због Бобине победе у пет сетова (2:6, 6:3, 1:6, 6:4, 6:0), већ и због легендарног инцидента у четвртном сету. Када је темпераментни Мекинро ушао у дугу и жустру расправу са судијом покушавајући да поремети Бобин ритам, Живојиновић је опуштено сео у публику, узео сендвич од једног гледаоца и почео да једе. Та хладнокрвност потпуно је избацила Американца из такта, а Боба га је у петом сету помео с чистих 6:0.

Следећа, 1986. година, донела је врхунац његове игре на Вимблдону. Живојиновић је играо тенис живота и стигао до полуфинала, где га је чекао први играч света, Иван Лендл. У епском трилеру од пет сетова, Боба је водио с 2:1 и након огорчене борбе и неколико спорних судијских одлука на Бобину штету, Лендл је славио са 6:2, 6:7, 3:6, 6:3, 6:4.

Док је у синглу био играч за велике мечеве и сензације, у конкуренцији парова Живојиновић је био истински владар светског тениса. Његов највећи успех стигао је у септембру 1986. године, када је у пару с Еквадорцем Андресом Гемезом освојио Гранд Слам титулу на УС Опену. Непосредно након тог успеха, 8. септембра 1986, Живојиновић је засео на 1. место АТП лествице у паровима. Током каријере освојио је укупно осам АТП титула у дублу, а успешно је сарађивао и с Борисом Бекером, с којим је подигао три победничка пехара.

Једнако успешан био је и у наступима за Дејвис Куп репрезентацију Југославије. Заједно с Гораном Прићем, Бруном Орешаром и младим Гораном Иванишевићем чинио је „златну генерацију“ која је двапут стигла до полуфинала Светске групе Дејвис Купа - 1988. и 1991. године. Након играчке каријере доказао се и као успешан спортски радник. Од 2006. до 2011. године обављао је дужност председника Тениског савеза Србије (ТСС).

Након повлачења из професионалног тениса 1992. године, Живојиновић је остао присутан у јавности. Оженио се Фахретом Јахић, тада највећом фолк звездом Југославије. С њом је добио два сина, Стефана и Виктора.

Славко БУБАЛО

ГРАД ВУКОВАР ОД ДЕЦЕМБРА ПРОШЛЕ ГОДИНЕ БОГАТИЈИ ЗА ЈОШ ЈЕДНО УДРУЖЕЊЕ

УДРУЖЕЊЕ ПОСВЕТИО ТЕСЛИНОЈ МАЈЦИ ЂУКИ

Вуковарац **Радивој Дошен** прошле године у децембру је основао и регистровао удружење које је понело име мајке нашег великог научника Николе Тесле. Име Ђуке Тесле за назив свог удружења Радивој је одабрао зато што припада Теслиној лози управо с научникове мајчине стране. Наиме, Ђука Тесла је имала рођеног брата Тривуна, који је био Радивојев прадеда.

- Тривун је имао ћерку Милицу Мандић која је била мајка мог оца. Сахрањена је овде на вуковарском гробљу, а у ове крајеве су колонизовани 1948. године, најпре у Бачку, а затим овде у Вуковар. То је моја веза са Теслином породицом. Када сам одлучио да оснујем удружење размишљао сам о томе како да га назовем то ми није долазило до свести све до тренутка када сам прочитао један чланак и онда сам одлучио да га тако назовем. Сам Никола Тесла често је истицао како је управо од своје мајке, која је упркос томе што је била неписмена била изузетно интелигентна и надарена за многе ствари, наследио свој невероватан проналазачки дар, креативност и фотографско памћење.

Више нисам имао дилему, јер имати такву личност у својој породици и у свом народу је велика част и привилегија - објашњава Радивој.

Приче о Ђуки Тесла Радивој је слушао од својих стричева још као дечак, али тада то, каже, није разумео нити је томе придавао некакву важност.

- Они су ми причали да је Ђука Тесла била заиста невероватна жена. Да је била веома мудра и да је и сама измишљала разне кућне алате и направе, а била је вешта и у ткању.

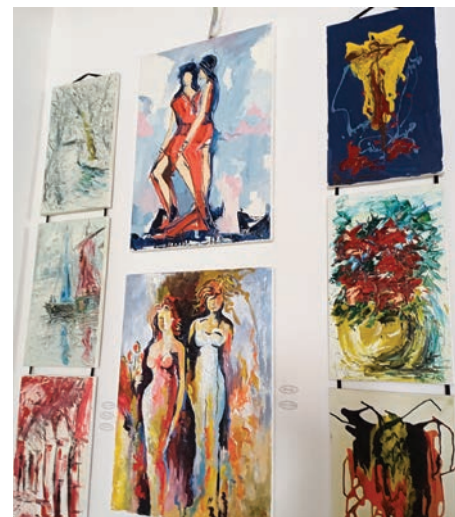
Георгина, односно Ђука Тесла рођена је у селу Томингај 1822. године у породици православног свештеника Николе Мандића и Софије Будисављевић. Село је добило име Томингај по Томи Мандићу, претку породице Мандић. Прича даље каже да је Тесла, након што је завршио гимназију у Карловцу и преболео тежак облик колере, у Томингају између 1874. и 1875. године провео девет месеци код свог ујака Томе Мандића. Отац га је тамо послао како би избегао трогодишњу војну обвезу у аустроугарској војсци. Тесла је у својим аутобиографским записима навео да му је боравак у нетакнутој личној природи Томингаја и тамошњим шумама помогао да се потпуно физички и психички опорави. Пуни назив Радивојеве организације је Креативно удружење „Ђука Тесла“.

- Овде има много људи који желе да се некако искажу, али не знају како или за то немају подршку. Удружење ће се бавити разним стварима као на пример рестаурацијом старог намештаја, сликарством и разним едукацијама. Већ имам договор са три-четири фирме које би овде у мом простору

организовале разне курсеве. Први ће бити рад са епоксидним смолама, други би била обука у мешању боја и све то у циљу да људима та знања приближимо и помогнемо им да буду креативни. Биће ту простора и за одржавање разних промоција, предавања, изложби - објашњава Радивој.

Простор којим располаже је његово власништво и заиста је импозантан, има 1500 квадрата. Раније је у њему држао салон намештаја, а сада је одлучио да у њему буду седиште и просторије удружења. У великој сали која се налази одмах до главне вуковарске улице, између градског музеја и зграде жупаније, Радивој уређује галерију у којој ће бити изложени радови локалних сликара. Његов план је да удружење у каснијој фази буде самоодрживо, да прерасте у неки облик предузећа и да не зависи од било каквих донација са стране. За сада је удружење регистровано, а просторије су у фази припреме. Прва планирана активност којом ће рад удружења бити озваничен и просторије отворене је изложба слика. Пред Радивојем и његовим удружењем је задатак да се докаже и пронађе своје место на културној мапи града.

Славко БУБАЛО

Следећи 402. број Извора излази у среду 22. јула 2026.

Нову Хронику Славоније, Барање и западног Срема гледајте у петак 17. јула на РТРС плус у 17:50, у суботу 18. јула на РТС-сат у 12:30 и у понедељак 20. јула на РТВ 1 у 15:25.